

Część II. BILANS I RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

1. Rok obrotowy	1.1 data rozpoczęcia	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		rok	mies.	dzień
	1.2 data zakończenia	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
		rok	mies.	dzień

2. Czy przedsiębiorstwo: (zaznaczyć właściwą odpowiedź)	sporządza bilans i rachunek zysków i strat za rok kalendarzowy	1 ☐
	podaje dane bilansowe tylko na koniec roku (rubryka 2) i rachunek zysków i strat za rok kalendarzowy (pełny) ...	2 ☐

3. Czy przedsiębiorstwo dokonało przeszacowania poszczególnych wartości bilansowych w okresie sprawozdawczym w związku ze zmianą cen i różnic kursowych? Jeśli TAK, podać procentową zmianę wartości sumy bilansowej bez znaku po przecinku.	☐ 1 tak	☐ 2 nie
	<input type="text"/>	% udziału

	TAK	NIE
4. Jednostka w roku sprawozdawczym (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź TAK lub NIE)	☐	☐
a) posiadała środki trwałe własne lub w stosunku do których wykonuje uprawnienia właścicielskie (w tym: stanowiące własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, przyjętych w leasing finansowy w rozumieniu art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047))	☐	☐
b) posiadała wartości niematerialne i prawne	☐	☐
c) poniosła w roku sprawozdawczym nakłady na nowe obiekty majątkowe (budowę, zakup środków trwałych) oraz ulepszenie ^{a)} istniejących lub (i) zakup używanych środków trwałych?	☐	☐

^{a)} Przez ulepszenie należy rozumieć przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację.

Dział 1. Bilans sporządzony na dzień 31 XII w tys. zł (bez znaku po przecinku)

AKTYWA (wyszczególnienie)		Stan na	
		początek roku	koniec roku
0		1	2
A. Aktywa trwałe (wiersze 02+03+09+10+15)		01	
I. Wartości niematerialne i prawne		02	
II. Rzeczowe aktywa trwałe		03	
w tym	środki trwałe	04	
	w tym		
	grunty	05	
	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	06	
	urządzenia techniczne, maszyny i środki transportu	07	
	zaliczki na środki trwałe w budowie	08	
III. Należności długoterminowe		09	
IV. Inwestycje długoterminowe		10	
w tym	nieruchomości	11	
	długoterminowe aktywa finansowe	12	
	w tym		
	udziały lub akcje	13	
	inne długoterminowe aktywa finansowe	14	
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		15	
B. Aktywa obrotowe (wiersze 17+19+23+27)		16	
I. Zapasy		17	
	w tym zaliczki na dostawy	18	
II. Należności krótkoterminowe		19	
w tym	z tytułu dostaw i usług	20	
	z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publiczno-prawnych	21	
	dochodzone na drodze sądowej	22	
III. Inwestycje krótkoterminowe		23	
	w tym krótkoterminowe aktywa finansowe	24	
	w tym środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	25	
	w tym środki pieniężne w kasie i na rachunkach	26	
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe		27	
C. Należne wpłaty na kapitał podstawowy		28	
D. Udziały (akcje) własne		29	
Aktywa razem (A+B+C+D) (wiersze 01+16+28+29)		30	

Dział 1. Bilans sporządzony na dzień 31 XII w tys. zł (bez znaku po przecinku) (dokończenie)

PASYWA (wyszczególnienie)		Stan na	
		początek roku	koniec roku
0		1	2
A. Kapitał (fundusz) własny	31		
w tym kapitał (fundusz) podstawowy	32		
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania (wiersze 34+35+37+44)	33		
I. Rezerwy na zobowiązania	34		
II. Zobowiązania długoterminowe	35		
w tym kredyty i pożyczki	36		
III. Zobowiązania krótkoterminowe	37		
w tym	z tytułu dostaw i usług	38	
	kredyty i pożyczki	39	
	zaliczki otrzymane na dostawy	40	
	z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz i innych tytułów publiczno-prawnych	41	
	z tytułu wynagrodzeń	42	
	fundusze specjalne	43	
IV. Rozliczenia międzyokresowe	44		
Pasywa razem (A+B) (wiersze 31+33)	45		

Dane uzupełniające do bilansu w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Z wiersza 27 czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	46		
Z wiersza 34 bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	47		
Z wiersza 36 długoterminowe kredyty bankowe	48		
Z wiersza 39 krótkoterminowe kredyty bankowe	49		
Z wiersza 43 zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	50		
Z wiersza 44 rozliczenia międzyokresowe przychodów	51		
w tym	dotacje budżetu państwa	52	
	dotacje jednostek samorządu terytorialnego	53	
	płatności z budżetu środków europejskich	54	

Dział 2. Rachunek zysków i strat w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie		Kwota w tys. zł	
0		1	
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównanie z nimi (wiersze 02+04+05+06+07)		01	
z tego	przychody netto ze sprzedaży produktów	02	
	w tym dotacje do produktów (wyrobów i usług)	03	
	zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna) (+ lub -)	04	
	koszty wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	05	
	przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	06	
	dotacje do działalności podstawowej	07	
	w tym	budżetu państwa	08
		budżetu środków europejskich	09
		jednostek samorządu terytorialnego	10
		Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej	11
		Funduszu Promocji Kultury	12
	B. Koszty działalności operacyjnej (wiersze 14+15+16+17+18+20+23+26)		13
z tego	amortyzacja	14	
	zużycie materiałów i energii	15	
	usługi obce	16	
	podatki i opłaty	17	
	wynagrodzenia	18	
	w tym ze stosunku pracy	19	
	ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	20	
	w tym	składki z tytułu ubezpieczeń społecznych	21
		transfery na rzecz ludności	22
	pozostałe koszty rodzajowe	23	
	w tym	podróże służbowe	24
		transfery na rzecz ludności	25
	wartość sprzedanych towarów i materiałów	26	
C₁. Zysk ze sprzedaży (wiersze 01-13) > 0		27	
C₂. Strata ze sprzedaży (wiersze 01-13) < 0		28	

Dział 2. Rachunek zysków i strat w tys. zł (bez znaku po przecinku) (cd.)

Wyszczególnienie		Kwota w tys. zł	
0		1	
D. Pozostałe przychody operacyjne (wiersze 30+31+32+33)		29	
z tego	zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	30	
	aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	31	
	dotacje	32	
	inne przychody operacyjne	33	
	w tym rozwiązane rezerwy	34	
E. Pozostałe koszty operacyjne (wiersze 36+37+38)		35	
z tego	strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	36	
	aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	37	
	inne koszty operacyjne	38	
	w tym		
	rezerwy na przyszłe zobowiązania	39	
	odpisane wierzytelności (w wyniku postępowań upadłościowych, układowych i naprawczych)	40	
F₁. Zysk z działalności operacyjnej (wiersze 01-13+29-35) > 0		41	
F₂. Strata z działalności operacyjnej (wiersze 01-13+29-35) < 0		42	
G. Przychody finansowe		43	
z tego	dywidendy i udziały w zyskach	44	
	odsetki	45	
	w tym		
	odsetki z budżetu państwa	46	
	odsetki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego	47	
	zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych	48	
	inne	49	
H. Koszty finansowe		50	
z tego	odsetki	51	
	w tym odsetki związane ze spłatą długu	52	
	strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych	53	
	inne	54	
I₁. Zysk brutto (wiersze 01-13+29-35+43-50) > 0		55	
I₂. Strata brutto (wiersze 01-13+29-35+43-50) < 0		56	

Dział 2. Rachunek zysków i strat w tys. zł (bez znaku po przecinku) (dokończenie)

Wyszczególnienie		Kwota w tys. zł
0		1
J. Podatek dochodowy		57
z tego	część bieżąca	58
	część odroczone	59
K. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)		60
L₁. Zysk netto (wiersze 01-13+29-35+43-50-57-60) > 0		61
L₂. Strata netto (wiersze 01-13+29-35+43-50-57-60) < 0		62

Dane uzupełniające do działu 2 w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie		Kwota w tys. zł
0		1
Z wiersza 17 przypada na	podatki na rzecz budżetu państwa	63
	opłaty na rzecz budżetu państwa	64
	podatki na rzecz jednostek samorządu terytorialnego	65
	opłaty na rzecz jednostek samorządu terytorialnego	66
	wpłaty na PFRON	67
Z wiersza 20 przypada na	odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	68
	fundusz pracy	69
	składki na Fundusz Emerytur Pomostowych	70
	składki na pracownicze programy emerytalne	71
Z wiersza 32 przypada na	dotacje budżetu państwa	72
	dotacje jednostek samorządu terytorialnego	73
	płatności z budżetu środków europejskich	74
Z wiersza 33 przypada na	odpisy dotacji, subwencji i dopłat na nakłady na środki trwałe	75
	bezzwrotne środki zagraniczne	76
Odpisy aktualizujące wartość należności		77
Zobowiązania umorzone (jednostce sprawozdawczej przez inny podmiot)		78
w tym przez jednostki samorządu terytorialnego		79
Przychody należne z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		80
Wartość netto sprzedanych niefinansowych aktywów trwałych oraz koszty związane ze sprzedażą tych aktywów		81
Przeciętne zatrudnienie w pełnych etatach (z jednym znakiem po przecinku)		82
Liczba pracujących w osobach (stan w dniu 31 XII)		83

Dział 3. Wartość brutto środków trwałych oraz nakłady na ich budowę, zakup i ulepszenie w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie i symbol według Klasyfikacji Środków Trwałych		Środki trwałe					Nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na		
		stan na początek roku	wzrost wartości brutto z tytułu innego niż budowa, zakup, ulepszenie ^{a)} (w tym otrzymania ^{b)})	zmniejszenie wartości brutto z tytułu			stan na koniec roku	nowe obiekty majątkowe (budowę, zakup) oraz ulepszenie ^{d)} istniejących	zakup używanych środków trwałych
				likwidacji	sprzedaży	innego niż wymienione w rubrykach 3 i 4 (w tym przekazania ^{c)})			
0		1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem (wiersze 02+04+06+08+10+11+12, a w rubryce 7 wiersze 02+04+06+08+10+11+12+20+21)	01								
Grunty (grupa 0)	02								
w tym zasadzenia wieloletnie	03								
Budynki i lokale (grupa 1)	04								
w tym budynki mieszkalne i lokale mieszkalne (rodzaje 110 i 122)	05								
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej (grupa 2)	06								
w tym melioracje wodne szczegółowe (rodzaj 226)	07								
Maszyny i urządzenia techniczne (grupy 3-6)	08								
w tym zespoły komputerowe (rodzaj 491)	09								
Środki transportu (grupa 7)	10								
Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (grupa 8)	11								
Inwentarz żywy (grupa 9)	12								

^{a)} Przez ulepszenie należy rozumieć przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację. ^{b)} W przypadku otrzymania środków trwałych od innych podmiotów proszę podać w pozycji „środki otrzymane” wartość, nazwę podmiotu i miejscowość oraz rodzaj środka trwałego. ^{c)} W przypadku przekazania środków trwałych innym podmiotom proszę podać w pozycji „środki przekazane” wartość, nazwę podmiotu i miejscowość oraz rodzaj środka trwałego.

Środki otrzymane	Wartość	Nazwa podmiotu, Miejscowość	Rodzaj środka trwałego
Wiersz 1			
Środki przekazane	Wartość	Nazwa podmiotu, Miejscowość	Rodzaj środka trwałego
Wiersz 1			

Dane uzupełniające do działu 3 w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Z wiersza 06 rubryki 6 przypada na wartość	dróg, mostów, wiaduktów, estakad, tuneli, przejść nadziemnych i podziemnych (rodzaje 220 i 223)		13		
	melioracji wodnych podstawowych (rodzaj 225)		14		
Z rubryki 7	wiersz 08	przypada na import	maszyn i urządzeń technicznych (grupy 3–6)	15	
	wiersz 10		środków transportu (grupa 7)	16	
	wiersz 11		narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia (grupa 8)	17	
Wartość nowych oraz ulepszonych^{a)} środków trwałych, przyjętych do ewidencji w roku sprawozdawczym (bez zakupu używanych)		budynków i lokali (grupa 1)	18		
		obiektów inżynierii lądowej i wodnej (grupa 2)	19		
Koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego poniesione w okresie sprawozdawczym oraz związane z nimi różnice kursowe			20		
Pozostałe nakłady związane z budową środka trwałego, które po jej zakończeniu nie będą stanowiły środka trwałego			21		
Wartość brutto (tj. bez potrącenia umorzeń) wartości niematerialnych i prawnych (stan w dniu 31 XII)			22		
w tym	autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje i koncesje		23		
	w tym	oprogramowanie komputerowe	24		
		dokumentacja i projekty zagospodarowania złóż oraz oceny eksploatacji złóż, prawa eksploatacji gruntu związanego ze złożami	25		
		koncesje i licencje (bez oprogramowania komputerowego)	26		
	prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, użytkowych oraz zdobniczych		27		
	koszty zakończonych prac rozwojowych		28		
	w tym koszty prac rozwojowych związanych z eksploatacją złóż		29		
	wartość firmy		30		
Nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne zaliczane do inwestycji długoterminowych (stan w dniu 31 XII)			31		

a) Przez ulepszenie należy rozumieć przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację.

Dział 3.0. Odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) środków trwałych wykazanych w dziale 3 rubryka 6 w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie	Ogółem (rubryki 2+3+4+6+7+8)	Grunty (grupa 0)	Budynki i lokale (grupa 1)	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej (grupa 2)		Maszyny i urządzenia techniczne (grupy 3-6)	Środki transportu (grupa 7)	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (grupa 8)
				ogółem	w tym melioracje szczegółowe (rodzaj 226)			
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Dotychczasowe odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) ogółem	1							
Wartość środków trwałych całkowicie zamortyzowanych (umorzonych)	2							
Odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) w roku sprawozdawczym	3							

Dział 3.1. Leasing finansowy w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym		
		maszyny i urządzenia techniczne (grupy 3-6)	środki transportu (grupa 7)	narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (grupa 8)
0	1	2	3	4
Wartość brutto środków trwałych przyjętych w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy	1			
Wartość brutto środków trwałych oddanych w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania w leasing finansowy	2			

Dział 4. Finansowanie nakładów w tys. zł (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie	Ogółem (rubryki 2+3+4+5+6+8+9)	Źródła finansowania						Nakłady niefinansowane	
		własne	środki		kredyty i pożyczki krajowe	środki z zagranicy			inne źródła razem
			budżetu			razem	w tym kredyt bankowy		
			państwa	jednostek samorządu terytorialnego					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem nakłady (wiersze 2+4+5+6)	1								
z tego na	środki trwałe	2							
	w tym nakłady na nowe obiekty majątkowe i ulepszenie istniejących	3							
	wartości niematerialne i prawne	4							
	nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne zaliczane do inwestycji długoterminowych	5							
	pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	6							

Objaśnienia do formularza F-02/dk

Uwaga: W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębnej kratce.

Przykład wypełniania e-maila:

Z	E	N	O	N	.	K	O	W	A	L	S	K	I	@	X	X	X	.	Y	Y	Y	.	P	L
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Uwaga: Dane za 2016 r. wykazuje się w pełnych tysiącach złotych.

Podajemy przykłady poprawnego zapisu danych w bilansie i rachunku zysków i strat:

np. wartość 241234,51 zł należy wykazać w postaci **241**,

wartość 521,17 zł należy wykazać w postaci **1**,

wartość 458,65 zł należy wykazać w postaci **0**.

CZĘŚĆ I. PODSTAWOWE DANE O PRZEDSIĘBIORSTWIE

W pozycji 1 należy wstawić „X” w jednym z podanych kodów, przy czym poszczególne kody oznaczają:

- 1) Kod 11 – podmiot aktywny – prowadzący działalność
Dotyczy podmiotów ukonstytuowanych zgodnie z przepisami prawa polskiego uzyskujących (w okresie objętym sprawozdaniem) przychody z działalności, dla której prowadzenia powstały lub zostały utworzone;
- 2) Kod 13 – podmiot aktywny – w stanie likwidacji
Dotyczy podmiotów, które 31 XII są w stanie likwidacji, prowadzą nadal działalność i w okresie objętym sprawozdaniem uzyskiwały z niej przychody;
- 3) Kod 14 – podmiot aktywny – w stanie upadłości
Dotyczy podmiotów, które 31 XII są w stanie upadłości, prowadzą nadal działalność i w okresie objętym sprawozdaniem uzyskiwały z niej przychody;
- 4) Kod 21 – podmiot nieaktywny – jeszcze nie podjął działalności
Dotyczy podmiotów ukonstytuowanych zgodnie z przepisami prawa polskiego, które nie podjęły żadnych działań na rzecz działalności, dla której prowadzenia powstały lub zostały utworzone;
- 5) Kod 23 – podmiot nieaktywny – w stanie likwidacji
Dotyczy podmiotów, które 31 XII są w stanie likwidacji i nie prowadziły, w okresie objętym sprawozdaniem, działalności, dla której powstały;
- 6) Kod 24 – podmiot nieaktywny – w stanie upadłości
Dotyczy podmiotów, które 31 XII są w stanie upadłości i nie prowadziły, w okresie objętym sprawozdaniem, działalności, dla której prowadzenia powstały;
- 7) Kod 25 – podmiot nieaktywny – z zawieszoną działalnością
Dotyczy podmiotów, które 31 XII mają zawieszoną działalność;

Uwaga: Przypomina się o obowiązku zgłaszania do rejestru REGON faktu zawieszenia działalności oraz okresu, na jaki działalność jest zawieszona;
- 8) Kod 26 – podmiot nieaktywny – z zakończoną działalnością (niewyrejestrowany z rejestru sądowego/ewidencji)
Dotyczy podmiotów, które zakończyły definitywnie działalność, ale nie dopełniły obowiązku zgłoszenia wniosku o wykreślenie z rejestru sądowego/ewidencji.

CZĘŚĆ II. BILANS I RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Bilans oraz rachunek zysków i strat należy wypełnić zgodnie z zasadami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047). Formularz został dostosowany do wzoru zawartego w załączniku nr 1 do wyżej wymienionej ustawy.

Podmioty prowadzące księgi rachunkowe przekazują dla statystyki bilans i rachunek zysków i strat według załączonego wzoru. Dział 2 zawiera tylko jedną, porównawczą wersję rachunku zysków i strat (dane z rachunku porównawczego oraz dane uzupełniające są niezbędne do wyliczeń produktu krajowego brutto).

Wszystkie podmioty wypełniają zarówno wiersze oznaczone literami i cyframi rzymskimi, jak i wiersze bez oznaczeń. W przypadku gdy informacja w danym wierszu nie występuje, ten wiersz pozostaje pusty.

W punkcie 2 bilansu i rachunku zysków i strat należy zaznaczyć:

- odpowiedź 1, jeśli rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym – przedsiębiorstwo sporządza bilans (wypełnia rubryki 1 i 2 bilansu) oraz rachunek zysków i strat za rok kalendarzowy,
- odpowiedź 2, jeśli rok obrotowy jest różny od roku kalendarzowego lub jednostka powstała w drugiej połowie 2016 r. i nie jest zobowiązana do zamykania ksiąg rachunkowych na dzień 31 XII 2016 r. – przedsiębiorstwo podaje dane bilansowe według stanu na 31 XII 2016 r. (rubryka 2 bilansu) oraz sporządza rachunek zysków i strat za rok kalendarzowy 2016.

Jednostka, w której skład wchodzi jednostki organizacyjne sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe, sporządza łączne sprawozdanie finansowe, będące sumą sprawozdania finansowego jednostki i wszystkich jej oddziałów (zakładów), wyłączając odpowiednio: aktywa i fundusze wydzielone, wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze, przychody i koszty z tytułu operacji gospodarczych dokonanych między jednostką a jej oddziałami (zakładami) lub między jej oddziałami (zakładami), wynik finansowy operacji gospodarczych dokonywanych wewnątrz jednostki zawarty w aktywach jednostki lub jej oddziałów. Można nie dokonywać powyższych wyłączeń, jeżeli nie wpływa to ujemnie na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki.

Przedsiębiorstwa, które w ciągu roku kalendarzowego zmieniły formę prawną bez zmiany numeru identyfikacyjnego REGON, składają dwa bilanse: jeden przed zmianą formy prawnej, drugi po zmianie formy prawnej.

Dział 1. Bilans sporządzony na dzień 31 XII

AKTYWA

W wierszu 01 wykazuje się aktywa trwałe jednostki w wartości netto, na które składają się wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe, należności długoterminowe, inwestycje długoterminowe oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Zarówno środki trwałe, jak też wartości niematerialne i prawne, oddane do używania na podstawie najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, właściciela (finansującego) lub użytkownika (korzystającego), zależnie od tego, czy stosowna umowa spełnia warunki określone w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, czy nie.

W wierszu 02 wykazuje się nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje; prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych; know-how.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

W wierszu 03 wykazuje się wartość netto środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz zaliczek na środki trwałe w budowie.

W wierszu 04 wykazuje się wartość netto rzeczowych aktywów trwałych i zrównanych z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletnych, zdalnych do użytku i przeznaczonych na potrzeby jednostki. Wykazuje się też środki trwałe przejęte w nieodpłatny zarząd i użytkowanie.

Środki trwałe przyjęte do używania na podstawie umowy o leasing finansowy wykazuje korzystający (leasingobiorca) jako środki trwałe, względnie wartości niematerialne i prawne, natomiast finansujący (leasingodawca) – jako należności. W przypadku umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym

charakterze niemającej charakteru leasingu finansowego stanowiące jej przedmiot środki trwałe lub prawa wykazuje ich właściciel.

W wierszu 05 wykazuje się wartość gruntów nieprzeznaczonych do dalszej sprzedaży, stanowiących własność lub współwłasność jednostki, oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów (grupa 0 według Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT)). **Nie wykazuje się** tu gruntów oraz prawa wieczystego użytkowania gruntów zakwalifikowanych do inwestycji

W wierszu 06 wykazuje się wartość budynków i budowli, a także będących odrębną własnością lokali, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego (grupy 1 i 2 według KŚT), z wyłączeniem budynków, lokali i obiektów oraz praw zakwalifikowanych do inwestycji.

W wierszu 07 wykazuje się wartość maszyn i urządzeń technicznych: grupę 3 – kotły i maszyny energetyczne, grupę 4 – maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania, grupę 5 – specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty, grupę 6 – urządzenia techniczne oraz środki transportu (grupa 7 według KŚT).

W wierszu 08 wykazuje się równowartość środków pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej i w walutach obcych przekazanych kontrahentom na poczet dostaw lub usług dotyczących środków trwałych w budowie, a także przekazanych kwot odpowiadających udziałowi jednostki gospodarczej we wspólnym finansowaniu środków trwałych w budowie.

W wierszu 09 wykazuje się należności (w walucie polskiej i obcej), których termin zapłaty (lub ostatniej raty) przypada po okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego, w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem ostrożności.

W wierszu 10 wykazuje się długoterminowe aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które zostały nabyte w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu ich wartości.

W wierszu 11 wykazuje się nieruchomości (grunty, budynki, budowle, prawa wieczystego użytkowania gruntu, spółdzielcze prawa do lokali) utrzymywane w celu uzyskiwania pożytków z wynajmu lub korzyści wynikających z przyrostu wartości danej nieruchomości. **Nie wykazuje się** tu nieruchomości przeznaczonych do użytku na własne potrzeby oraz przeznaczonych do zbycia w ramach prowadzonej działalności lub które nabyto z zamiarem poddania ulepszeniu, a następnie sprzedaży.

W wierszu 12 wykazuje się m.in. udziały, akcje, inne papiery wartościowe, udzielone pożyczki, inne aktywa finansowe płatne i wymagalne bądź przeznaczone do zbycia w terminie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich założenia, wystawienia lub nabycia.

W wierszu 14 wykazuje się lokaty terminowe środków pieniężnych (depozyty) złożone w banku na okres dłuższy niż rok, należności od leasingobiorcy z tytułu leasingu finansowego o terminie spłaty dłuższym niż 12 miesięcy.

W wierszu 15 wykazuje się aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz inne długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 16 wykazuje się wartość aktywów obrotowych, na które składają się zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe oraz krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 17 wykazuje się składniki zapasów, tj. materiały, półprodukty i produkty w toku, produkty gotowe, towary oraz zaliczki na poczet dostaw.

Składniki rzeczowych aktywów obrotowych wycenia się na dzień bilansowy zgodnie z przepisami art. 28 ust. 1 pkt 6, art. 34 i art. 35c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tj. według:

– cen nabycia – art. 28 ust. 2

lub – jeżeli nie zniekształca to stanu zapasów oraz wyniku finansowego – według:

– cen zakupu

albo kosztów wytworzenia – art. 28 ust. 3.

W wierszu 18 wykazuje się równowartość środków pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej i w walutach obcych przekazanych dostawcom, których rozliczenie nastąpi po zrealizowaniu zamówionych dostaw zapasów lub wykonaniu usługi.

W wierszu 19 wykazuje się należności z tytułu dostaw i usług wykonanych w ramach działalności operacyjnej, bez względu na termin ich płatności, oraz całość lub tę część należności z innych tytułów, niezaliczonych do aktywów finansowych, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem ostrożności.

W wierszu 20 wykazuje się należności z tytułu dostaw i usług, zaliczone obecnie w całości do należności krótkoterminowych.

W wierszu 21 wykazuje się stan należności z tytułu dotacji budżetowych i ewentualnych nadpłat z tytułu podatków oraz innych tytułów rozliczanych z budżetem centralnym, z budżetami terenowymi i zakładem ubezpieczeń społecznych w kwocie wymagającej zwrotu oraz należności z tytułu innych świadczeń, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r. poz. 613, z późn. zm.).

W wierszu 23 wykazuje się krótkoterminowe aktywa finansowe oraz inne inwestycje krótkoterminowe.

W wierszu 24 wykazuje się aktywa pieniężne, instrumenty kapitałowe wyemitowane przez inne jednostki, a także wynikające z kontraktu prawo do otrzymania aktywów pieniężnych lub prawo do wymiany instrumentów finansowych z inną jednostką na korzystnych warunkach, które są płatne i wymagalne lub przeznaczone do zbycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich złożenia, wystawienia lub nabycia albo stanowią aktywa pieniężne.

W wierszu 25 wykazuje się aktywa w formie krajowych środków płatniczych, walut obcych i dewiz oraz inne aktywa finansowe, w tym w szczególności naliczane odsetki od aktywów finansowych.

W wierszu 27 wykazuje się stan czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i rozliczeń międzyokresowych przychodów (podlegających rozliczeniu w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego) jako odpowiednik przychodów niebędących jeszcze na dzień bilansowy należnościami z prawnego punktu widzenia.

W wierszu 28 należy wykazać należne wpłaty na kapitał podstawowy, zadeklarowane, lecz niewniesione na dzień bilansowy wkłady kapitałowe - rzeczowe i finansowe w spółkach kapitałowych (z o.o. i akcyjnych) oraz spółkach osobowych. W tej pozycji wykazuje się również przewyższającą zysk kwotę zaliczek pobranych w ciągu roku przez wspólników spółek osobowych.

W wierszu 29 należy wykazać udziały (akcje) prezentowane w księgach rachunkowych jako krótkoterminowe aktywa finansowe własne, przewidziane do zbycia lub umorzenia w ciągu roku od dnia bilansowego.

Dotyczy to także udziałów własnych w spółkach z o.o. Analogicznie jak udziały lub akcje własne traktuje się w zależnych spółkach udziały lub akcje spółki dominującej.

W razie zbycia lub umorzenia własnych udziałów (akcji) stosuje się art. 36a ust. 1-3 ustawy o rachunkowości.

PASYWA

W wierszu 31 wykazuje się łączną sumę kapitałów (funduszy) własnych jednostki, tzn. kapitału (funduszu) podstawowego, kapitału (funduszu) zapasowego, kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny, pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych, niepodzielonego wyniku finansowego z lat ubiegłych, wyniku finansowego netto roku obrotowego oraz odpisów z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna).

W wierszu 32 wykazuje się stan kapitału (funduszu) podstawowego.

W wierszu 33 wykazuje się rezerwy na zobowiązania, zobowiązania długoterminowe, zobowiązania krótkoterminowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 35 wykazuje się, wyrażone w walucie polskiej i w walutach obcych, zobowiązania długoterminowe z terminem spłaty (lub spłaty ostatniej raty) dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

W wierszu 36 wykazuje się uzyskane długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe, w kwocie wymagającej zapłaty (wraz z ewentualnymi odsetkami).

W wierszu 37 wykazuje się ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także tę część innych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

W wierszu 38 wykazuje się zobowiązania z tytułu dostaw i usług dotyczące bieżącej działalności operacyjnej.

W wierszu 41 wykazuje się zobowiązania z tytułu podatków (w tym VAT), opłat oraz innych rozrachunków o charakterze publicznoprawnym – wobec budżetów i zakładu ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, w kwocie wymagającej zapłaty.

W wierszu 43 wykazuje się stan funduszy specjalnych; na ogół zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

W wierszu 44 wykazuje się rozliczenia międzyokresowe przychodów obejmujące w szczególności: równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych, środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych, a także równowartość przejętych nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli stosownie do innych ustaw nie zwiększają one kapitałów (funduszy) własnych. Zaliczone do rozliczeń międzyokresowych przychodów kwoty zwiększają stopniowo pozostałe przychody operacyjne, równoległe do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych lub kosztów prac rozwojowych sfinansowanych z tych źródeł.

Dane uzupełniające do bilansu

Wiersze 46–54 wypełniają wszystkie jednostki sporządzające bilans.

W wierszu 52 wykazuje się podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa przeznaczone na podstawie ustawy o finansach publicznych, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych. W wierszu 52 nie wykazuje się kwot płatności wykazanych w wierszu 54.

W wierszu 53 wykazuje się dotacje otrzymane z budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województw) i związków jednostek samorządu terytorialnego.

W wierszu 54 wykazuje się kwoty płatności pochodzące z budżetu środków europejskich, o których mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.).

Dział 2. Rachunek zysków i strat

Obejmuje zestawienie elementów, których suma algebraiczna pozwala na obliczenie wyniku finansowego netto jednostki. Poszczególne pozycje należy wypełnić zgodnie z zamianowaniem wierszy. Należy zwrócić uwagę, że wartości dodatnie pośrednich wyników są zyskami, a ujemne stratami.

Dział 2 zawiera tylko jedną wersję rachunku zysków i strat, tj. porównawczą.

W wierszu 01 należy wykazać sumę wierszy (02+04+05+06+07).

W wierszu 02 należy wykazać przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także usług obcych, jeśli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami, środki pieniężne otrzymane tytułem dopłat do cen sprzedaży. Przychody netto ze sprzedaży produktów obejmują należne, bez podatku od towarów i usług, kwoty za sprzedane produkty (niezależnie od tego, czy zostały zapłacone) wynikające z przemnożenia ilości sprzedanej przez jednostkową cenę sprzedaży, skorygowane o należne dopłaty i udzielone rabaty oraz bonifikaty.

W wierszu 03 należy wykazać **dotacje przedmiotowe**, związane z wydatkowaniem środków budżetowych na dopłaty do kosztów świadczenia określonej ustawowo usługi publicznej lub do kosztów wytwarzania określonych w ustawie wyrobów. Dotacja przedmiotowa stosowana jest tam gdzie wpływy z usługi nie pokrywają pełnych kosztów jej świadczenia lub gdy usługę publiczną podmiot świadczy nieodpłatnie (w przypadku instytucji kultury są to np. dopłaty do biletów na imprezy kulturalne).

W wierszu 04 należy wykazać przyrost (+) bądź ubytek (-) (zwiększający lub zmniejszający przychody ze sprzedaży produktów) wartości stanu zapasów produktów gotowych, niezakończonych (półproduktów i produktów w toku), a także rozliczeń międzyokresowych (bez działalności finansowej), jaki nastąpił między początkiem i końcem okresu sprawozdawczego.

W wierszu 05 należy wykazać, traktowane na równi z przychodami, koszty wytworzenia we własnym zakresie świadczeń zwiększających aktywa (np. świadczeń na rzecz budowy własnych środków trwałych, prac

rozwojowych odnoszonych na wartości niematerialne i prawne, wyrobów własnej produkcji przekazanych do własnych sklepów).

W wierszu 06 należy wykazać przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (bez podatku od towarów i usług), tj. kwoty należne za sprzedane towary i materiały, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone, wynikające z przemnożenia ilości sprzedanej przez jednostkową cenę sprzedaży netto, skorygowane o należne dopłaty i udzielone opusty, bonifikaty itp. lub umowne kwoty należne z tytułu sprzedaży.

Do przychodów ze sprzedaży towarów zalicza się sprzedaż tych składników, nabytych w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym, a w jednostkach sprzedających we własnej sieci sklepów obok towarów obcej produkcji także produkty przez siebie wytworzone.

W wierszu 07 należy wykazać **dotacje podmiotowe** bezpośrednio związane z działalnością operacyjną jednostki, w tym dotacje przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności instytucji kultury, pod warunkiem, że dotacje nie zostały przeznaczone na finansowanie nabycia, wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie i wartości niematerialnych i prawnych.

Dotacje podmiotowe są to środki budżetowe przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności ustawowo wskazanego podmiotu. W przypadku instytucji kultury są to dotacje do kosztów prowadzenia działalności kulturalnej i innej działalności statutowej.

W wierszu 13 należy wykazać tę część kosztów działalności operacyjnej, która dotyczy działalności operacyjnej podstawowej.

W wierszu 14 należy wykazać systematyczną, planową amortyzację (umorzenie) środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

W wierszu 15 należy wykazać zużycie materiałów i energii (elektrycznej, wodnej, ciepłej i inne jej formy), w tym także zużycie opakowań, odpadów, paliw i gazów technicznych.

W wierszu 16 należy wykazać zużycie usług obcych, np. spedycyjnych, transportowych, składowania, remontowych, budowlano-montażowych (także podwykonawców), obróbki obcej, telekomunikacyjnych, prowadzenie ksiąg, badanie bilansów, usług doradztwa, bankowych opłat manipulacyjnych i prowizji (z wyjątkiem prowizji od kredytów), opłat za leasing operacyjny, najmu i dzierżawy lokali, sprzętu, terenów, usług pralniczych, utrzymanie czystości, usług wywozu śmieci.

W wierszu 17 należy wykazać podatki i opłaty obciążające koszty, m.in. podatek akcyzowy, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych i inne podatki (rolny, leśny) oraz podatki lokalne, a także opłaty urzędowe (notarialne, paszportowe, rejestracyjne, opłaty skarbowe, podatek od umów cywilnoprawnych, za wieczyste użytkowanie gruntów, ochronę środowiska, opłaty za gospodarcze użytkowanie środowiska), podatek od towarów i usług (niepodlegający odliczeniu), wpłaty na PFRON.

W wierszu 18 należy wykazać wynagrodzenie brutto pracowników jednostki z tytułu stosunku pracy, z tytułu umów-zlecenia, umów o dzieło i umów agencyjnych.

W wierszu 20 należy wykazać składkę na ubezpieczenia społeczne (w części opłacanej przez pracodawcę), na fundusz pracy, fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych oraz świadczenia na rzecz pracowników, jak np. dopłaty do biletów, kwater, wyżywienia, szkolenia pracowników, wydatki na bhp i ochronę zdrowia, a także odpisy na ZFŚS lub świadczenia urlopowe.

W wierszu 22 należy wykazać transfery na rzecz ludności zaliczane do kosztów z tytułu:

- 1) kosztów osobowych niezaliczonych do wynagrodzeń (wypłaty pieniężne, jak i wartość świadczeń w naturze), takich jak:
  - a) świadczenia rzeczowe, wynikające z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (w tym profilaktyczne posiłki i napoje), oraz ekwiwalenty za te świadczenia,
  - b) zasiłki na zagospodarowanie i zasiłki osiedleniowe,
  - c) środki wydawane do spożycia pracownikom wyłącznie w czasie wykonywania pracy, bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu,
  - d) wypłaty dokonywane na rzecz twórców wynalazków, projektów racjonalizatorskich i wzorów użytkowych oraz nagrody związane z tymi projektami, a także nagrody za osiągnięcie wymiernych efektów ekonomicznych wdrażania nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, będących wynikami prac badawczych;

- 2) świadczeń społecznych (m.in. zapomogi dla podopiecznych, zasiłki dla rodzin osób odbywających służbę wojskową, dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, zasiłki pielęgnacyjne oraz świadczenia pielęgnacyjne).

W wierszu 23 należy wykazać pozostałe koszty, jak np. koszty delegacji krajowych i zagranicznych, ryczałty za używanie samochodów pracowników w sprawach jednostek, ubezpieczenia majątkowe, odprawy majątkowe, odprawy pośmiertne, odszkodowania powypadkowe, ekwiwalenty za zużycie przez pracowników odzieży roboczej, narzędzi itp.

W wierszu 25 należy wykazać transfery na rzecz ludności zaliczane do kosztów z tytułu:

- 1) kosztów osobowych niezaliczonych do wynagrodzeń (wyплаты pieniężne, jak i wartość świadczeń w naturze), takich jak:
  - a) ekwiwalenty za pranie odzieży roboczej wykonywane przez pracowników, ekwiwalenty za używanie własnej odzieży i obuwia roboczego,
  - b) ekwiwalenty pieniężne za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, stanowiące własność wykonawcy,
  - c) wartość umundurowania, jeśli obowiązek jego noszenia wynika z obowiązujących ustaw,
  - d) określone ustawowo: odprawy pieniężne, odszkodowania, rekompensaty, lub inne świadczenia z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy albo restrukturyzacji zatrudnienia z przyczyn nie dotyczących pracowników,
  - e) odszkodowania przysługujące od pracodawcy za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy,
  - f) zasądzone i dobrowolnie wypłacone odszkodowania w sprawach o roszczenia ze stosunku pracy,
  - g) odprawy pośmiertne;
- 2) nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń (m.in. nagrody resortowe, nagrody konkursowe, nagrody za szczególne osiągnięcia w zakresie prac badawczych oraz zastosowanie ich wyników w praktyce, nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury);
- 3) zasądzone renty;
- 4) stypendia i zasiłki i inne formy pomocy.

W wierszu 26 należy wykazać wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen nabycia lub cen zakupu (jeżeli jednostka nie stosuje cen nabycia).

W wierszu 27 należy wykazać zysk ze sprzedaży, tj. nadwyżkę przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi wykazanych w wierszu 01 działu 2 nad kosztami działalności operacyjnej wykazanymi w wierszu 13 działu 2.

W wierszu 28 należy wykazać stratę ze sprzedaży, tj. nadwyżkę kosztów działalności operacyjnej wykazanych w wierszu 13 działu 2 nad przychodami netto ze sprzedaży i zrównanymi z nimi, wykazanymi w wierszu 01 działu 2.

W wierszu 29 należy wykazać pozostałe przychody operacyjne, które pośrednio są związane z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (w tym także środki pieniężne na inne cele niż nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych i prawnych), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody związane z działalnością socjalną, przychody z najmu (niestanowiące przedmiotu właściwej działalności) lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody powstałe w wyniku aktualizacji wartości nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, jak również ich przekwalifikowania odpowiednio do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do ich wyceny przyjęto cenę rynkową lub inaczej określoną wartość godziwą. W pozostałych przychodach operacyjnych należy wykazać przychody związane ze zdarzeniami losowymi, tj. zdarzeniami trudnymi do przewidzenia poza działalnością operacyjną jednostki i niezwiązanymi z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, np. odszkodowania z tytułu zdarzeń losowych (powódź, pożar).

W wierszu 31 zgodnie z art. 35c ustawy o rachunkowości, w przypadku ustania przyczyny dla której dokonano odpisu aktualizującego, wartość aktywów niefinansowych (rozwiązanie odpisu aktualizującego) należy wykazać równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego z tytułu - trwałej utraty wartości środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji

w nieruchomości i prawa, zapasów oraz utraty wartości zapasów, utraty wartości należności oprócz należności zaliczanych do aktywów finansowych.

W wierszu 32 należy wykazać dotacje pośrednio związane z działalnością operacyjną jednostki.

W wierszu 33 wykazuje się m.in. odpisy przypadających na dany rok dotacji, subwencji i dopłat na nakłady na środki trwałe, bez względu na źródło dotacji, subwencji lub dopłat.

W wierszu 35 należy wykazać pozostałe koszty operacyjne niezwiązane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostki, m.in. stratę z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych, amortyzacją oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w wyniku postępowań upadłościowych, układowych i naprawczych, utworzenie rezerw na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatne przekazanie aktywów trwałych, koszty powstałe w wyniku aktualizacji wartości nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, jak również ich przekwalifikowania odpowiednio do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do ich wyceny przyjęto cenę rynkową lub inaczej określoną wartość godziwą. W pozostałych kosztach operacyjnych należy wykazać straty związane ze zdarzeniami losowymi, zdarzeniami trudnymi do przewidzenia poza działalnością operacyjną jednostki i niezwiązanymi z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, np. straty powstałe w majątku jednostki na skutek zdarzeń losowych, jak również koszty usuwania skutków tych zdarzeń.

W wierszu 41 należy wykazać zysk na działalności operacyjnej, który stanowi dodatnią różnicę między przychodami ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz pozostałymi przychodami operacyjnymi (wiersz 01+wiersz 29) a wartością sprzedanych produktów, towarów i materiałów wycenianych w kosztach wytworzenia albo cenach nabycia albo zakupu, powiększoną o całość poniesionych od początku roku obrotowego kosztów ogólnego zarządu, sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz pozostałych kosztów operacyjnych (wiersz 13+wiersz 35).

W wierszu 42 należy wykazać stratę na działalności operacyjnej, tj. nadwyżkę kosztów wykazanych w wierszach 13 i 35 nad przychodami wykazanymi w wierszach 01 i 29.

W wierszu 43 należy wykazać przychody finansowe, tj. kwoty należne m.in. z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielonych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki zwłoki, zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, zmniejszenie odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi, z wyjątkiem odsetek, prowizji, dodatnich i ujemnych różnic kursowych, o których mowa w art. 28 ust. 4 i ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W wierszu 46 wykazuje się odpowiednio dyskonto lub odsetki od lokat wolnych środków, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu:

- 1) w skarbowych papierach wartościowych;
- 2) w formie depozytu u Ministra Finansów.

W wierszu 47 wykazuje się odpowiednio dyskonto lub odsetki od lokat wolnych środków, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu:

- 1) w obligacjach emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) w formie depozytu u jednostki samorządu terytorialnego.

W wierszu 50 należy wykazać koszty finansowe, tj. między innymi odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i opłaty dodatkowe z tytułu leasingu finansowego, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki zwłoki, stratę z tytułu rozchodu aktywów finansowych, odpisy z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych (np. skutki obniżenia wartości krótkoterminowych aktywów finansowych), nadwyżkę ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi, z wyjątkiem odsetek, prowizji, dodatnich i ujemnych różnic kursowych, o których mowa w art. 28 ust. 4 i ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W wierszu 55 należy wykazać zysk brutto, tj. nadwyżkę przychodów wykazanych w wierszach (01+29+43) nad kosztami wykazanymi w wierszach (13+35+50).

W wierszu 56 należy wykazać stratę brutto, tj. nadwyżkę kosztów wykazanych w wierszach (13+35+50) nad przychodami wykazanymi w wierszach (01+29+43).

W wierszu 57 należy wykazać podatek dochodowy (zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

W wierszu 60 należy wykazać między innymi wpłaty z zysku na rzecz budżetu państwa.

W wierszu 61 należy wykazać zysk netto, tj. dodatnią różnicę między zyskiem brutto a podatkiem dochodowym i pozostałymi obowiązkowymi zmniejszeniami zysku.

W wierszu 62 należy wykazać stratę netto, tj. ujemną różnicę między zyskiem brutto a podatkiem dochodowym i pozostałymi obowiązkowymi zmniejszeniami zysku, lub stratę brutto powiększoną o obciążenia zwiększające stratę.

Dane uzupełniające do działu 2

Wiersz 82 – należy wykazać liczbę przeciętnie zatrudnionych, po przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty (z jednym znakiem po przecinku).

Do zatrudnionych zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania (łącznie z osobami zatrudnionymi poza granicami kraju), w tym również:
  - a) osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych, finansowanych z Funduszu Pracy,
  - b) osoby młodociane pracujące na podstawie umowy o pracę, a nie w celu przygotowania zawodowego,
  - c) osoby przebywające za granicą na podstawie delegacji służbowej;
- 2) osoby pracujące w zakładach pracy w formie zorganizowanych grup roboczych, tj. uczestników OHP (z wyjątkiem odbywających naukę zawodu), skazanych;
- 3) osoby pracujące w górnictwie w okresie początkowych 28 dni pracy;
- 4) cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.).

Do zatrudnionych nie zalicza się:

- 1) osób wykonujących pracę nakładczą;
- 2) osób (uczniów) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 3) agentów;
- 4) osób pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło;
- 5) pracowników obcych, tj. niebędących w okresie sprawozdawczym pracownikami jednostki, a otrzymujących wynagrodzenie wynikające z wcześniejszego stosunku pracy z jednostką sprawozdawczą, np. byli pracownicy.

Przeciętne zatrudnienie należy obliczać jako sumę przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych miesiącach podzieloną przez 12 (bez względu na to, czy zakład funkcjonował przez cały rok, czy nie). Metodę obliczania przeciętnego zatrudnienia w miesiącu należy dostosować do sytuacji kadrowej w jednostce.

W przypadku dużej płynności kadr lub natężenia zjawiska udzielania urlopów bezpłatnych należy stosować **metodę średniej arytmetycznej** ze stanów dziennych w miesiącu. Osób przebywających na urloпах bezpłatnych, wychowawczych oraz osób otrzymujących zasiłki chorobowe, macierzyńskie, ojcowskie, rodzicielskie i opiekuńcze nie należy liczyć do stanów dziennych w czasie trwania tych nieobecności z wyjątkiem osób, które łączą dodatkowy urlop macierzyński lub urlop rodzicielski z pracą w niepełnym wymiarze u pracodawcy udzielającego tego urlopu.

Przy stabilnej sytuacji kadrowej przeciętne zatrudnienie w miesiącu można obliczyć **metodą uproszczoną**, tj. na podstawie sumy dwóch stanów dziennych (w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca) podzielonej przez dwa, lub **metodą średniej chronologicznej**, obliczanej na podstawie sumy połowy stanu dziennego w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca oraz stanu zatrudnienia w 15 dniu miesiąca podzielonej przez dwa. Przy zastosowaniu tych metod w czasie trwania tych nieobecności (w stanach dziennych przyjmowanych do obliczeń) nie należy ujmować osób, które powyżej 14 dni nieprzerwanie w danym miesiącu przebywały na urloпах bezpłatnych, wychowawczych, otrzymywały zasiłki chorobowe, macierzyńskie, rodzicielskie i opiekuńcze z wyjątkiem osób, które łączą dodatkowy urlop macierzyński lub urlop rodzicielski z pracą w niepełnym wymiarze u pracodawcy

udzielającego tego urlopu.

Przeliczenia osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty dokonuje się według liczby godzin pracy ustalonych w umowie o pracę w stosunku do obowiązującej normy.

Przykłady obliczania przeciętnej liczby zatrudnionych umieszczone są w „Zasadach Metodycznych Statystyki Rynku Pracy i Wynagrodzeń” GUS Warszawa 2008 – na stronie:

http://www.stat.gov.pl/gus/5840_4688_PLK_HTML.htm

Wiersz 83 – należy wykazać wszystkich pracujących w jednostce, bez względu na to, czy osoby te pracują w innych jednostkach sprawozdawczych (nie należy zaliczać osób wykonujących pracę na umowę zlecenie, umowę o dzieło oraz osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego), według stanu w końcu okresu sprawozdawczego.

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek:
  - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce),
  - b) osoby pracujące na własny rachunek;
- 3) osoby wykonujące pracę w Polsce, a także za granicą na rzecz jednostek, w których zostały zatrudnione, niezależnie od czasu trwania tego zatrudnienia (np. przy realizacji usług eksportowych, jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów centralnych, polskich przedstawicielstw przy ONZ oraz innych misji, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych);
- 4) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów); do agentów nie zalicza się osób, które prowadzą własną działalność gospodarczą;
- 5) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 6) osoby otrzymujące zasiłki chorobowe, macierzyńskie, ojcowskie, rodzicielskie i opiekuńcze, a także nauczycieli przebywających na urloпах zdrowotnych lub „będących czasowo w stanie nieczynnym” oraz skazanych (więźniów) pracujących na podstawie zbiorowych umów o pracę.

Do pracujących nie zalicza się:

- 1) osób skreślonych czasowo z ewidencji, z którymi nie rozwiązano umowy o pracę oraz innych, między innymi osób;
- 2) pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło;
- 3) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 4) korzystających z urloпów bezpłatnych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);
- 5) korzystających z urloпów wychowawczych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);
- 6) przebywających na świadczeniach rehabilitacyjnych;
- 7) pracowników udostępnianych (zatrudnionych) przez agencję pracy tymczasowej;
- 8) pracowników zatrudnionych na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy o pracę.

Uwaga: W dziale 3 oraz 4 dane należy wykazywać zgodnie z prowadzoną ewidencją środków trwałych w jednostce sprawozdawczej.

W dziale 3 należy wykazać wartość brutto środków trwałych (*tj. takich, których okres użytkowania jest dłuższy niż 1 rok*) kontrolowanych przez jednostkę, amortyzowanych stopniowo oraz jednorazowo w 100 % w momencie oddania do użytkowania, w tym:

- 1) własnych jednostek sprawozdawczych (także czasowo nieczynnych, jak np. znajdujące się w rezerwie lub zapasie, będące w naprawie, zbędne, uznane za trwale nieczynne, wydierżawione innym jednostkom) łącznie z wartością środków trwałych przyjętych do użytkowania na podstawie umów dzierżawy, najmu lub leasingu, z których wynika prawo do ich amortyzowania, oraz (lub)
- 2) stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, w stosunku do których jednostka wykonuje uprawnienia właścicielskie.

Podziału środków trwałych i nakładów na ich budowę, zakup lub ulepszenie (w tym również nakładów na budowy rozpoczęte, a niezakończone) na grupy i rodzaje należy dokonać zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KST) (Dz. U. poz. 1622).

Do wartości **nakładów na środki trwałe** zalicza się poniesione w okresie sprawozdawczym nakłady na nabycie (w tym również zakup środków trwałych niewymagających montażu lub instalacji oraz wartość brutto środków trwałych przyjętych na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwale korzystającego) bądź wytworzenie na własne potrzeby środków trwałych, nakłady na środki trwałe w budowie (niezakończone, tj. na przyszłe środki trwałe), na ulepszenia (przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, modernizację) własnych środków, na ulepszenie w obcych środkach trwałych oraz inne nakłady związane z budową środka trwałego – wraz z kosztami ponoszonymi przy ich nabyciu, tj. kosztami transportu, załadunku i wyładunku, ubezpieczenia w drodze, ceł itp. – niezależnie od źródeł finansowania (również nabyte ze środków obcych, np. dotacji, subwencji itp.).

W przypadku wspólnej budowy środka trwałego przez kilku inwestorów nakłady powinny być wykazywane w zakresie całej budowy tylko w sprawozdaniach realizującego budowę tzw. inwestora zastępczego (głównego). Inwestorzy, którzy biorą udział w kosztach budowy, nie wykazują wnoszonych udziałów jako zrealizowanych nakładów.

Podmioty, które nie mogą odliczać podatku VAT i podatek ten jest wliczany do wartości środka trwałego, wykazują nakłady łącznie z podatkiem VAT. Również pozostałe podmioty w przypadku, gdy podatek VAT zwiększy wartość ujętego w ewidencji księgowej środka trwałego, podają wartość łącznie z podatkiem VAT (dotyczy to samochodów osobowych zakupionych na własne potrzeby oraz zakupionych dóbr inwestycyjnych służących działalności nieopodatkowanej).

Dział 3. Wartość brutto środków trwałych oraz nakłady na ich budowę, zakup i ulepszenie

W dziale 3 wartość brutto środków trwałych w rubrykach 1 i 6 należy podać według wartości ewidencyjnej figurującej w księgach, tj. bez potrącenia umorzeń.

W rubryce 1 należy podać wartość brutto środków trwałych według stanu w dniu 1 stycznia 2016 r. lub w dniu rozpoczęcia działalności, zmiany formy prawnej.

W rubryce 2 należy wykazać tzw. inny przychód środków trwałych, w szczególności:

- 1) środki trwałe otrzymane na podstawie umowy najmu lub dzierżawy, z których wynika prawo ich amortyzowania przez użytkującego;
- 2) środki otrzymane:
  - a) jako wkład rzeczowy (aport),
  - b) jako darowizna,
  - c) nieodpłatnie, o charakterze infrastruktury technicznej na mocy czynności cywilnoprawnych,
  - d) w nieodpłatne używanie od Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) nabycie gruntu i ewentualnie obiektów trwale z nim związanych w drodze zasiedzenia (na mocy wyroku sądu);
- 4) ujawnienie środka trwałego;
- 5) przekwalifikowanie (przeksięgowanie) z materiałów itp.

W rubryce 3 należy podać wartość środków trwałych, które zostały postawione w stan likwidacji na skutek zużycia w toku normalnego ich użytkowania, oraz środków trwałych, które zostały wycofane z użytkowania (postawione w stan likwidacji) w wyniku zniszczenia (np. wypadków losowych, powodzi, katastrof itp.) lub zmian sytuacyjnych (np. wyburzenie budynku nieużytego całkowicie celem uzyskania miejsca na budowę innego obiektu). W rubryce tej podaje się również wartość środków trwałych postawionych w stan likwidacji przekazanych innej jednostce celem fizycznej ich likwidacji.

W rubryce 5 należy wykazać przekazania środków trwałych (tzw. inny rozchód), w szczególności:

- 1) jako aportu na poczet udziału w innej jednostce;
- 2) nieodpłatnie jako darowizna;
- 3) innej jednostce do używania na podstawie umowy przewidującej amortyzację przez użytkownika;
- 4) nieodpłatnie o charakterze infrastruktury technicznej na mocy czynności cywilnoprawnej.

W rubryce 6 należy podać wartość brutto środków trwałych według stanu w dniu 31 XII 2016 r.;

rubryka 6:

- 1) **dla wierszy 02, 03, 08–12** = (suma rubryk 1, 2, 7, 8) – (suma rubryk 3, 4, 5);
- 2) **dla wiersza 04** = (suma rubryk 1, 2, 8 i wiersza 18) – (suma rubryk 3, 4, 5);
- 3) **dla wiersza 06** = (suma rubryk 1, 2, 8 i wiersza 19) – (suma rubryk 3, 4, 5);

z wyjątkiem, gdy:

- 1) zostały poniesione nakłady, a środki trwałe powstałe w wyniku tych nakładów nie zostały jeszcze wprowadzone do ewidencji księgowej;
- 2) na środki trwałe zostały przyjęte obiekty zakupione w roku poprzednim (wykazane jako nakłady w sprawozdaniu ubiegłorocznym);
- 3) zostały poniesione nakłady przez jedną jednostkę, a środki trwałe powstałe w wyniku tych nakładów zostały przekazane innej (innym) jednostce (jednostkom), np. centrala banku dokonała zakupu środków trwałych (i wykazała w swoim sprawozdaniu w rubryce 7), a następnie przekazała je swoim oddziałom.

Wiersz 01 rubryka 7 stanowi sumę wartości podanych w wierszach: 02+04+06+08+10+11+12+20+21.

Wiersz 01 rubryka 8 stanowi sumę wartości podanych w wierszach: 02+04+06+08+10+11+12.

W rubrykach 7 i 8 w wierszach od 02 do 12 należy podać **wyłącznie wartość nakładów na środki trwałe poniesionych w okresie sprawozdawczym** – bez kosztów obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego oraz związanych z nimi różnic kursowych:

- a) **w rubryce 7** – na obiekty produkcji krajowej, z importu oraz przyjęte do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwałe korzystającego, które spełniają kryteria zaliczania ich do środków trwałych, wykazując **nakłady na nowe środki trwałe, nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych** (przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, modernizację i doposażenie w ramach ulepszenia),
- b) **w rubryce 8** – na nabycie używanych środków trwałych wraz z nakładami ponoszonymi przy ich nabyciu, zakup środków trwałych w budowie oraz nabycie prawa użytkowania wieczystego gruntu, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego i spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

W wierszu 02 w rubrykach 1 i 6 wykazuje się wartość gruntów i prawa użytkowania wieczystego gruntu objęte ewidencją księgową. Zakup gruntów oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu należy traktować jako nabycie używanego środka trwałego i wykazywać w rubryce 8, a nakłady na poprawę walorów (ulepszenie) gruntu w rubryce 7.

Uwaga: wiersz ten wypełniają również jednostki, które na mocy odrębnych przepisów wykonują uprawnienia właścicielskie w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

W wierszu 05 należy podać wartość budynków i lokali, których powierzchnia użytkowa w przeważającej części przeznaczona jest do stałego zamieszkania, w tym także domów opieki społecznej bez opieki medycznej oraz wartość budynków mieszkalnych długotrwałego zamieszkania, tj. domy dziecka, domy zakonne, budynki koszarowe, domy mieszkalne dla ludzi starszych.

Uwaga: nie należy w wierszu 05 podawać wartości budynków burs, domów akademickich, internatów, hoteli miejskich, schronisk turystycznych, domów opieki społecznej z opieką medyczną (z wyjątkiem lokali, w których jest stałe zameldowanie), zakładów karnych, aresztów śledczych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich oraz budynków użytkowanych jako obiekty kolonijne, domy wypoczynkowo-wczasowe i tym podobnych budynków krótkotrwałego zakwaterowania.

W wierszu 09 należy wykazać wartość zespołów komputerowych, a **w wierszu 11** – wartość narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia (m.in. zbiory biblioteczne), bez względu na fakt, czy są amortyzowane stopniowo, czy jednorazowo w 100 % w momencie oddania do używania.

Dane uzupełniające do działu 3

W wierszu 13 należy podać wartość dróg, tj. wartość nawierzchni i podbudowy, bez wartości gruntów pod tymi drogami. Wartość gruntów pod drogami należy wykazywać w wierszu 02.

W wierszu 14 należy wykazać wartość ewidencyjną (brutto) melioracji wodnych podstawowych zaliczonych zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych do rodzaju 225.

W wierszach 15–17 należy wykazać nakłady na zakupy środków trwałych z importu.

Przez nakłady z importu należy rozumieć wydatki poniesione na środki trwałe (maszyny, urządzenia, środki transportu itp.) wyprodukowane poza granicami kraju, również w przypadku ich zakupu u dealera lub pośrednika. Zakupy środków trwałych montowanych w kraju z elementów sprowadzanych z zagranicy należy traktować jako nakłady krajowe. Nabycie używanych środków trwałych pochodzących z importu należy traktować jak zakup nowych środków trwałych i wykazywać je w rubryce 7 i odpowiednio w wierszach 15–17, natomiast nabycie

używanych środków trwałych pochodzących z importu, a użytkowanych dotychczas przez krajowych właścicieli należy uważać za zakup krajowego używanego środka trwałego i wykazywać tylko w rubryce 8.

W wierszu 18 należy wykazać wartość budynków i lokali, a **w wierszu 19** wartość obiektów inżynierii lądowej i wodnej (w tym również wartość przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji i modernizacji już istniejących) pochodzących z inwestycji (także wieloletnich) oraz zakupionych od firm budujących na sprzedaż, przyjętych w roku sprawozdawczym do ewidencji środków trwałych. W wierszach tych nie należy wykazywać budynków i budowli zakupionych i użytkowanych wcześniej przez innego użytkownika wykazywanych w dziale 3 w rubryce 8 w wierszach 04 i 06.

W wierszu 20 należy podać naliczone w okresie sprawozdawczym koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego oraz związane z nimi różnice kursowe (wartości tych nie należy zaliczać do wierszy od 02 do 12 w dziale 3).

W wierszu 21 należy wykazać nakłady związane z budową środka trwałego na tzw. pierwsze wyposażenie, które po jej zakończeniu i rozliczeniu nie będą stanowiły środków trwałych ze względu np. na przewidywany krótki okres użytkowania.

W wierszu 31 należy wykazać wartość brutto nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych, wg stanu w dniu 31 XII 2016 r., zaliczonych zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości do inwestycji długoterminowych.

Dział 3.0. Odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) środków trwałych wykazanych w dziale 3 rubryka 6

W wierszu 1 należy podać wartość dotychczasowych (tzn. naliczonych od początku użytkowania) odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych).

W wierszu 2 należy podać wartość środków trwałych całkowicie zamortyzowanych (umorzonych), a jeszcze użytkowanych.

W wierszu 3 należy wykazać wartość odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) w roku sprawozdawczym.

Dział 3.1. Leasing finansowy

W wierszu 1 należy wykazać (ujęte również w rubryce 7 dział 3) wartość brutto środków trwałych **przyjętych** w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością brutto leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwale korzystającego zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, natomiast **w wierszu 2** należy wykazać wartość brutto środków trwałych **oddanych** w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością brutto leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwale korzystającego zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Dział 4. Finansowanie nakładów

W dziale 4 należy wykazać źródła finansowania nakładów (pochodzenia środków pieniężnych) łącznie z podatkiem VAT, który nie podlega odliczeniu.

Wartość wykazana **w wierszu 2 w rubryce 1** powinna być zgodna z sumą wartości wykazanych w dziale 3 wierszu 01 w rubryce 7 i wierszu 01 w rubryce 8, natomiast wartość wykazana **w wierszu 3** w rubryce 1 powinna być zgodna z wartością podaną w wierszu 01 w rubryce 7 działu 3.

W wierszu 4 należy wykazać wydatki poniesione w roku sprawozdawczym na nabycie wartości niematerialnych i prawnych określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W wierszu 5 należy wykazać nabycie nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych kwalifikowanych od 1 stycznia 2002 r., zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, do inwestycji długoterminowych (lokata).

W wierszu 6 należy wykazać nabycie akcji, długoterminowych papierów wartościowych, wartości udzielonych długoterminowych pożyczek, wartości udziałów oraz innych długoterminowych aktywów finansowych. Do długoterminowych papierów wartościowych, pożyczek itp. zalicza się te z nich, które zostały uznane za lokaty i których termin zapłaty przypada co najmniej po upływie roku od daty, na jaką jest sporządzone sprawozdanie finansowe.

W rubryce 6 należy wykazać wszystkie środki zagraniczne bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu

Spółecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS) itp., również w przypadkach, gdy inwestycja jest prefinansowana, zaś w **rubryce 7** zagraniczne kredyty i pożyczki zwrotne.

W rubryce 8 należy wykazać pozostałe (*nie wymienione od rubr. 2 do rubr. 7*) źródła finansowania, np. fundusze celowe, środki pieniężne otrzymane od rady rodziców, osób prywatnych, itp.

W rubryce 9 należy wykazać nakłady niesfinansowane, np. niezapłacone faktury.

Partnerstwo publiczno-prywatne

Przez przedsięwzięcia realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego rozumie się przedsięwzięcia, o których mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 696, z późn. zm.).